

Bijlage 11: Aanvullingen

**Royal
HaskoningDHV**
Enhancing Society Together

Notitie / Memo

**HaskoningDHV Nederland B.V.
Water & Maritime**

Aan: RVO
Van: [REDACTED]
Datum: 08 augustus 2024
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Onderwerp: Beantwoording vragen RVO geluidswal Naarderbos

Vraag 1) Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingegaan. Graag ontvangen wij het onderzoeksrapport met de bij de Omgevingswet horende verbodsbepalingen waarvoor wordt aangevraagd.

Antwoord vraag 1):

De natuurtoets (onderzoeksrapport) is vóór 2024 opgesteld en is als bijlage 1 bij het Activiteitenplan gevoegd. We achten het niet van toegevoegde waarde om heel de rapportage om te schrijven naar de Omgevingswet, daar er niets wezenlijks dan enkele artikelverwijzingen zijn veranderd. In hoofdstuk 6 en tabel 6-1 op blz 24 van de Natuurtoets en Hoofdstuk 6 en 7 van het Activiteitenplan zijn echter de juiste verbodsbepalingen onder de OW ter verduidelijking opgenomen.

Vraag 2) De verbodsbepalingen waarvoor wordt aangevraagd komen niet overeen met wat in het activiteitenplan staat. Wij ontvangen graag een specificatie waarvoor wordt aangevraagd. Er wordt aangevraagd voor het opzettelijk verstoren van de das. Dit is geen verbodsbepaling voor een soort welke onder artikel 11.54 van het Bal valt. b. Er wordt voor de sperwer alleen voor opzettelijk verstoren aangevraagd. Er staat in het activiteitenplan echter dat er een broedlocatie verdwijnt, wat valt onder artikel 11.37, lid 1, sub b van het Bal. Houdt er ook rekening mee dat verstoring van soorten onder dit artikel alleen geldt als de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

Antwoord 2a):

De vergunningaanvraag voor de das (*Melis melis*) is voor het opzettelijk beschadigen of te vernielen van een vaste voortplantingsplaats of rustplaats. OW Bal art. 11.54 1b.

Antwoordt 2b):

De vergunningaanvraag voor de sperwer (*Accipiter nisus*) is voor het opzettelijk vernielen of te beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels of nesten van vogels weg te nemen. OW Bal art. 11.37 1b

Vraag 3) Omdat het nader onderzoek van de das in 2022 uitgevoerd, kan de functie van de verblijfplaats zijn veranderd. a. Wat is de huidige functie van de dassenverblijfplaats? b. Indien (a) onbekend: is het voorafgaand aan de werkzaamheden mogelijk om vast te stellen wat de huidige functie is, en hoe wordt dit vastgesteld? c. Is het mogelijk dat er bij verandering van functie aanvullende maatregelen genomen dienen te worden?

Antwoord 3a):

Het plangebied is voor het laatst in september 2023 bezocht in het kader van een habitatsgeschiktheidsanalyse voor de sperwer. Toen is ook het dassenhol nogmaals geïnspecteerd. Toen zijn geen gebruikssporen of andere hollen gevonden.

Antwoord 3b):

Het gebied zal gemonitord worden op nieuwe sporen van de das of eventuele andere beschermde soorten.

Antwoord 3c):

Ja, Bij verandering van functie is het mogelijk dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Vooral nog gaan wij daar niet van uit. Daarom wordt het plangebied ook tot de uitvoering gemonitord op nieuwe ontwikkelingen.

4) Op welke wijze wordt de dassenpijp vergraven (activiteitenplan 6.2.4)?

5) Wij ontvangen vooraf een plan van aanpak voor wanneer uit de monitoring blijkt dat de verblijfplaats van de das wel in gebruik is. Is het hierbij mogelijk om dezelfde werkwijze te hanteren zoals is voorgesteld voor het verwijderen van de verblijfplaats van de das op vliegbasis Volkel (project Ontheffing soorten (F-35 line-ops)? Indien ja, ontvangen wij graag deze werkwijze. Neem ook de in het besluit extra opgelegde voorschriften in acht. Indien nee ontvangen wij graag een alternatieve werkwijze.

Antwoord 4 en 5):

De situaties ten aanzien van de aanwezige dassenverblijfplaatsen op Volkel (line-ops) en voor dit project (geluidswal Naarder bos) zijn vergelijkbaar. In beide gevallen heeft onderzoek uitgewezen dat het gaat om een vluchtpijp. Op vliegbasis Volkel met 1 ingang en, voor zover bekend, bij het Naarderbos met 1 ingang. Hierdoor is het mogelijk om dezelfde werkwijze te hanteren ten aanzien

Het doden van individuen van de das dient te worden voorkomen door het nemen van maatregelen, zoals hieronder beschreven.

Voorkomen van overtredingen tijdens aanlegfase

Er dient bij het vergraven van de verblijfplaats rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de das en er dient zekerheid verkregen te worden dat de verblijfplaats niet in gebruik is bij de start van de werkzaamheden. De kwetsbare periode van de das loopt van 1 december t/m 30 juni¹. Door onderstaande maatregelen uit te voeren worden de negatieve effecten ten aanzien van de das in het plangebied tot een minimum beperkt:

- Ten minste 14 dagen voorafgaand aan het kappen van het bos rond de verblijfplaats en/of vergraven van de verblijfplaats, wordt een wildcamera geplaatst op de pijp om te garanderen dat deze niet in gebruik is;
 - Indien de verblijfplaats niet in gebruik is gedurende deze twee weken, wordt deze binnen twee dagen na afronding van het onderzoek vergraven of afgezet met dassenraster zodat gegarandeerd kan worden dat de verblijfplaats niet in gebruik wordt genomen tijdens de verdere werkzaamheden. Gedurende de twee dagen na afronding van het onderzoek wordt de mogelijke verblijfplaats nog gemonitord met camera's tot het moment waarop er wordt gestart met de werkzaamheden of het dassenraster wordt geplaatst. Bij het vergraven wordt gestart aan 1 zijde van de pijp en enkel met de hand gegraven (dus geen gebruik van machines);
 - Indien de verblijfplaats wel in gebruik blijkt te zijn wordt een proces gestart om het gebruik te ontmoedigen. Het ontmoedigen van het gebruik van de dassenpijp kan door de omgeving van de pijp geleidelijk minder aantrekkelijk te maken. Dit kan door dekking in de vorm van de aanwezige ondergroei en bomen gefaseerd te verwijderen. Hierbij beginnen we verder weg en werken we steeds dichterbij de pijp toe. Als de das blijft terugkeren kunnen we ervoor kiezen om gebruik te gaan maken van apparaten die geluid en trillingen produceren om dassen te verjagen. Een laatste optie is om de pijp af te sluiten met een eenrichtingsklep. Deze klep zorgt ervoor dat de das het hol wel kan verlaten, maar niet weer kan binnengaan. Deze passieve verplaatsing wordt begeleid door

¹ <https://advies.dasenboom.nl/26/bescherming/incidentele-verstoringsen/>, geraadpleegd op 8 augustus 2024.

de ecooloog en vraagt om intensieve monitoring. Gedurende het gehele ontmoedigingsproces wordt het gebruik van de pijp gemonitord door het gebruik van wildcamera's. Het uitgangspunt voor aanvang van het vergraven van de vluchtpijp is dat er met zekerheid is vastgesteld dat er geen das meer in de pijp aanwezig is.

- Vergraven/ongeschikt maken van de dassenpijp vindt plaats in de minst kwetsbare periode van de das (de minst kwetsbare periode van de das is van 1 juli t/m 30 november);
- Vergraven/ongeschikt maken vindt plaats tussen zonsopgang en zonsondergang, maar niet later dan 19.00 uur;
- Geen extra werkverlichting plaatsen in de omgeving van de verblijfplaats;
- Het vergraven van de verblijfplaats vindt plaats onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog;
- Mocht tijdens het vergraven/ongeschikt maken toch een das worden aangetroffen dan dienen alle werkzaamheden per direct te worden stilgelegd en dienen de vervolgstappen te worden besproken met de ter zake kundige ecooloog.

Met bovenstaande maatregelen wordt voorkomen dat een mogelijk in de verblijfplaats aanwezige das wordt gedood.

Vraag 6) In het nader onderzoek onder H6.2.1 staat dat ten behoeve van de steenmarter, buiten de kwetsbare periode gewerkt (gekap) moet worden, wanneer niet alle verblijfplaatsen onklaar gemaakt kunnen worden. Dit komt niet terug in het activiteitenplan. Bent u voornemens dit als maatregel te treffen?

Antwoord 6):

Ja, dit is opgenomen in paragraaf 6.3.4 van het activiteitenplan. Er zal buiten de kwetsbare periode van de steenmarter (maart tot en met juli) worden gewerkt. Dit valt ook samen met het broedseizoen en de kwetsbare periode voor de das.

Vraag 7) In gebied 5 of 7 (figuur 6-18) wordt de marterbult geplaatst.

a. Zijn deze gebieden geschikter dan gebied 3,4 en 6? (wat is de afweging geweest?)

De gebieden 5 en 7 zijn relatief uitgestrekt en er is 1 wandelpad aanwezig, waardoor verstoring in deze gebieden minimaal is. De gebieden 3,4 en 6 liggen dicht op de woonwijk en er is meer verstoring aanwezig van wandelaars, waardoor deze gebieden minder geschikt zijn voor aanleg van een marterbult. De bosstrook, die wordt gekapt en waarvoor het uitgevoerde onderzoek heeft uitgewezen dat er mogelijk een verblijfplaats van marter aanwezig is, ligt dicht bij een wandelpad dan veel locaties in de gebieden 5 en 7. Hierdoor is er mogelijk zelfs minder verstoring aanwezig dan in de te kappen bosstrook.

b. Waarom is slechts 1 marterhoop voldoende op een lengte van circa 1000 meter?

Er is besloten om in totaal 2 marterbulten in de gebieden 5 en 7 aan te leggen.

Vraag 8) Is er ook sprake van een kapmelding in verband met het verwijderen van circa 110 are? En vindt volledige compensatie van de houtkap plaats? (Zie H3.3)

Antwoord 8):

Ja een kapmelding zal volgens het beleid van RWS worden aangevraagd en het areaal aan te kappen bomen zal deels binnen en deels buiten het plangebied worden gecompenseerd.

Vraag 9) Hoe verhouden de benoemde bosschages 1 en 2 zich ten aanzien van verkeersveiligheid en de daarmee gepaard gaande beheerwerkzaamheden? (zie H6.1.4)

Antwoord 9):

De bosjes zijn omgeven door een brede strook gras waar beheerwerkzaamheden met de juiste voorbereiding en veiligheidsvoorwaarden veilig uitgevoerd kunnen worden.

Vraag 10) Is er voor het potentieel leefgebied van de sperwer ook beoordeeld of er sprake is van verstoring door wandelaars, (loslopende) honden etc.? (Zie H6.1.4)

Antwoord 10): Dit is meegenomen in de beoordeling van de bosschages als geschikt broedbiotoop voor sperwer. Hierbij is gekeken naar wandelpaden in de buurt van de vastgestelde broedlocatie (in 2022) en de potentieel geschikte nieuwe broedlocaties in de omgeving van het plangebied. Het nest waar een sperwer in 2022 heeft gebroed bevond zich op circa 20 meter afstand van een relatief druk wandelpad (waar ook veel honden worden uitgelaten). In de omgeving zijn veel geschikte broedlocaties voor sperwer aanwezig waar aanzienlijk minder verstoring van mensen en honden aanwezig is. Bijvoorbeeld de geschikte broedlocaties in gebieden 5 en 7, deze bevinden zich op (ruim) meer dan 20 meter afstand van wandelpaden.

Vraag 11) Hoe ziet foerageergebied van de das ten oosten van het plangebied eruit en waarom is dit voldoende? (Zie H6.2.3)

Antwoord 11): het betreft het agrarische gebied bestaan de uit circa 70 ha bemeste graslanden behorende tot een kerngebied van de das volgens de lokale dassenwerkgroep.

Vraag 12) Wat voor bostype wordt beoogd in relatie tot bosbouwkundig verantwoorde aanplant? En is alleen beuk als climaxsoort dan voldoende? (Zie H6.2.4)

Antwoord 12): Nee, de opsomming was een voorbeeld van soorten die door de vruchten van toegevoegde waarde zijn voor de das. Gestreefd dient te worden naar een bostype vergelijkbaar met wat er nu staat (eik, linde, hazelaar, iep, beuk, es, vlier, populier, esdoorn, wilg) aangevuld met soorten van waarde voor de das.

Vraag 13) Bij aanplant van meidoorn in relatie tot aanwezige (of aan te planten) perenbomen bestaat het risico op besmetting met bacterievuur. Betreffende herplantlocatie bevindt zich op geringe afstand van de daarvoor bepaalde bufferzones (NVWA bacterievuur bufferzones (arcgis.com)). (Zie H6.2.4)

Antwoord 13): wat is de vraag? Zoals terecht aangegeven ligt het plangebied buiten de bufferzone en hoeft er dus niet extra rekening gehouden te worden met extra regels tav bacterievuur.

Vraag 14): In de Natuurtoets worden (o.a. voor vleermuizen en reptielen) een aantal maatregelen benoemd. Graag deze maatregelen ook opnemen in het EWP.

Antwoord 14): ja, zal worden opgenomen. Een EWP zal t.z.t. worden opgesteld waarin ook alle voorwaarden van de vergunning worden meegenomen.

Vraag 15) Uit de boomholte inspectie naar verblijfplaatsen van vleermuizen blijkt dat 3 bomen (6, 11 en 16 in figuur 6-3) niet onderzocht zijn. Hoe kan het gebruik van deze 3 bomen door vleermuizen worden uitgesloten?

Antwoord 15): Het klopt dat deze holtes niet zijn meegenomen in het vleermuisonderzoek. Hieronder wordt per holte besproken waarom deze niet is meegenomen in het vleermuisonderzoek.

Holte 6: deze boom blijft behouden en bevindt zich buiten (circa 45 meter afstand) de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep. Hierdoor is een negatief effect op deze mogelijke vleermuisverblijfplaats op voorhand uitgesloten.

Holte 11: In boom #11 bevindt zich op een hoogte van circa 7 meter een opening naar een holte die door de boomklimmer gecontroleerd is. In de holte zijn (poep)sporen van vogels vastgesteld die op de aanwezigheid van vogels duiden. Verder is de holte ondiep (circa 6 cm) en niet naar boven of beneden toe ingerot. Hierdoor is deze holte als verblijfplaats voor vleermuizen niet geschikt. Gezien de boom gezond is, zal de holte toekomstig niet inrotten en hierdoor ook niet als verblijfplaats voor vleermuizen geschikt worden. Voorgaande tekst is overgenomen uit het rapport over het boomholteonderzoek van Laneco (opgenomen als bijlage bij het activiteitenplan).

Holte 16: betreft een scheur in een zijtak van een boom. Tijdens de verkennende inventarisatie in januari 2022 is deze genoteerd als potentiële verblijfplaats. Echter tijdens een veldbezoek in juni 2022 bleek de scheur onbereikbaar voor vleermuizen door dichte begroeiing rondom deze boomscheur. Omdat een geschikte aanvliegroute voor deze potentiële verblijfplaats afwezig is, wordt het gebruik door vleermuizen uitgesloten. De foto in Figuur 1 is gemaakt in januari 2022, tijdens de bladloze periode. Op de foto is te zien dat de scheur zich in het bos (niet aan de rand) bevindt en omgeven is door andere bomen en struiken.

Figuur 1 Foto holte 16 gemaakt in januari 2022.